

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו אצל סעודת הילולא של בעל עזר מיהודה אב"ד דקהלתנו זצ"ל

יום ד' סליחות תש"פ לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ק"פ

כופין את הסל לפני האפרוחים, ס"ל ראשי תיבות דכר ונוקבא דקליפה, כופין אותן לפני האפרוחים היינו העוסקים בתורה כמבואר בתיקוני זוהר (א: ע"כ.

ובזה יש לרמוז מה שנאמרה על התורה סלסלה ותרוממך, כי ס"ל רומזת על ס"מ ולילי"ת, וכאשר הם מתגברים נכפל בתורה סלסלה (דוגמת אדום שנקראת אדמדם), והעוסק בתורה שהוא עו"ף מגביה ומסלק כח הטומאה. וזהו 'סלסלה', כאשר מתגבר יצרו של אדם, אז התורה 'תרוממך', שלא יהיה להמוזיקין והיסורין שליטה על האדם.

והנה מצינו ביוסף שאמר הכתוב (בראשית לט-ו) ויהי יוסף יפה תואר, וברש"י שהתחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו, אמר הקב"ה, אביך מתאבל ואתה מסלסל בשעריך, אני מגרה בך את הדוב, מיד ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף ע"כ. הרי לנו כי סלסול השערות מגרה את היצר, וכמאמרם (נזיר ד:): באדם שבא מן הדרום, יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים וכו', והלכתי לשאוב מים מן המעין, ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחו יצרי עלי וביקש לטורדני מן העולם וכו' ע"ש. והיינו כי השערות

הנה מצות היום של ראש השנה היא תקעו בחודש שופר, ונוהגין לתקוע מאה קולות (טור סימן תקצב). ויש לומר בטעם הדבר, ונקדים מתחלה מה שלמדנו כעת (במסגרת יזבהם נהגה) בגמרא (מגילה יח.) לא הוו ידעי רבנן מאי סלסלה ותרוממך (משלי ד-ח), שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לזהו גברא דהוה מהפך במזייה, אמרה ליה עד מתי אתה מסלסל בשערך [למדנו שהסלסול לשון חיפוש והיפוך] ע"כ.

ונראה דאיתא בגמרא (ברכות ה.) כל העוסק בתורה יסורין בדילין הימנו שנאמר (איוב ה-ז) ובני רשף יגביהו עוף, ואין עוף אלא תורה וכו', ואין רשף אלא יסורין וכו' [העוף מסלק ממך את בני רשף] ע"כ. וכתוב בפנים יפות (ריש פרשת תולדות) בשם הגאון בעל פני יהושע, כי רשף עולה כמספר ס"מ ונוקביה דיליה לילי"ת, ובהוסיף שם א"ל שבשמו סמא"ל בגימטריא תרי"א כמספר תור"ה, ובכח התורה משבר אותו, והיינו דכתיב יגביהו עוף, כי על ידי התורה משבר כחו ע"כ. והובא גם בבני יששכר (שבת ב-ג) כי היסורין באין מן קטרוג פלוני ופלונית, ובהחסיר מהם ניצוץ הקדוש המחיה היינו שם א"ל נשאר בגימטריא רש"ף, ויסורין בדילין ממנו. והוסיף שמעתי מאת פה קדוש מהרב מהר"מ סופר [מפשעווארסק] זצוק"ל רמז המשנה (שבת קכח):

רומזין לדינים (זו"ח יתרו לט.), ומגרה את היצר. ולכן אמרה לו אמתא דבי רבי עד מתי אתה מסלס"ל בשערך, שסידור השערות להיות קווצותיו סדורות תלתלים מעורר כח היצר של ס"מ ולילי"ת. וכאשר שמעו זאת רבנן, הבינו במקרא, שזהו שאמרה הכתוב על התורה הקדושה סלסל"ה ותרוממך, שכאשר היצר מסובב את האדם, אז התורה מרומם אותו, וגם מרומם אותיות א"ל מן סמא"ל, ועל ידי זה ניצול ממנו ומן המזיקין והיסורין.

ולכן ביום הדין כאשר מתעורר קטרוג מדת הדין על ידי הס"מ ונוקבא דיליה שהם עולים רש"ף, אנו תוקעין בשפ"ר, להכניע כח הקיטרוג מהם, ועומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים. וגם אנו תוקעין בו מאה קולות, כנגד הס"מ, להסיר ממנו הניצוץ א"ל שמחיה אותם, וישארו בלי חיות בני רשף. – ולכן במתן תורה היה קול שפ"ר חזק מאד (שמות יט-טז), וכתוב שפ"ר חסר, כי התורה הקדושה בכחה להכניע הכחות של טומאה שעולים שפ"ר.

*

והנה בגמרא שם מוזכר עוד כמה דברים דלא הוו ידעי רבנן, ואמרו לא הוו ידעי רבנן מאי (תהלים נה-כב) השלך על ה' יהבך, אמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אזילנא בהדי ההוא טייעא וקא דרינא טונא, ואמר לי שקול יהבך ושדי אגמלאי. לא הוו ידעי רבנן מאי (ישעיה יד-כג) וטאטאטיה במטאטא השמד, שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לחברתיה שקולי טאטיא וטאטי ביתא ע"כ. וגמרא זו איכפל גם במקום אחר (ר"ה כו:), ושאל הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא זצ"ל, דלמה שם בראש השנה מקדים הגמרא דלא הוו ידעי מאי וטאטאטיה, וסיים בעובדא דלא הוו ידעי מאי השלך על ה' יהבך. ואמר כאן הוא ראש השנה ושם הוא פורים. והיינו כי הגמרא מסיימת

תמיד בענינא דיומא, ובפורים העיקר היא מחיית עמלק, לכן מסיים וטאטאטיה, ובראש השנה מבקשים על פרנסה, ובטוחים על ה' בימי הדין, על כן סיים השלך על ה' יהבך ע"כ (עיין בספר מי השילוח ח"א ליקוטים עמ"ס ר"ה).

ונראה בספר קדושת היהודי (דף קפה) הביא בשם הרה"ק היהודי מפרשיסחא זצ"ל שפירש, דרבנן הוי מסתפקי בענין הבטחון, אם צריך לעשות סיבה לפרנסתו ולשאר דברים, או לא. ולא הוו ידעי מאי השלך על ה' יהבך, באיזה אופן יהיה הבטחון, והראו לו כי לבטחון אמיתי אינו צריך שום השתדלות, כי הטייעא (ובתוספות איתא דהוא אליהו) אמר ליה שקול יהבך ושדי אגמלאי, מבלי ששאל ממנו מתחלה רשות אם יוכל להניח המשא על הגמל ע"כ.

ויש להוסיף, כי ישנם בני אדם שמסדרים בעצמם כל תכניותם לפרנסתם ולשאר צורכיהם, ובעת התפלה הם באים רק לבקש ברכה מאת ה' שיצליחו במה שהם עושים, כי יודעים ומאמינים בה' שיוכל להכשילם ולא יצליחו. אבל האמת היא, כי גם אחר ההשתדלות אין לסמוך על מעשי ידיו כלל, הוא רק עושה מה שנתחייב לעשות, וה' יזמין לו פרנסתו והצלחתו משם או ממקום אחר, כפי שיעלה רצונו ית"ש. ובמה שאמר לו ההוא טייעא שקול יהבך ושדי אגמלאי, אף בלי שום השתדלות תחלה, מזה נתברר לו פירוש הכתוב השלך על ה' יהבך, להשליך כל משאו רק על ה', להיות בטחונו שלימה בה', שהוא עושה ויעשה לכל המעשים, ואין האדם העושה אלא ה' גומר בעדו לטובה, רק הכל היא מה'. וזהו עבודת היום של ראש השנה, השלך על ה' יהבך, להבין ולהשכיל כי הכל הוא רק מה', ולהשליך כל משאו רק עליו ית"ש, וההשגחה למעלה היא לפי הדביקות, ובזה ימשיך השגחת ה' עליו על כל השנה בכל צרכיו ועניניו. ■